

REZULTATI ANALIZE DNK I PREPORUKE ZA DALJNJE RADNJE

**DODATAK IZVJEŠTAJU O PREGLEDU STANJA U CENTRU ZA
IDENTIFIKACIJU U GORAŽDU (ICMP.FSD.AA.719.1.DOC)**

Distribucija:

Ograničena

Sarajevo, 13. novembar 2015. godine

ICMP.FSD.AA.719R.1.ADD1.W.bcs.doc

SADRŽAJ

I.	SAŽETAK	3
II.	OSNOVNE INFORMACIJE	4
III.	TESTIRANJE KOŠTANIH UZORAKA.....	5
IV.	AKTIVNOSTI U OKVIRU FAZE II.....	5
4.1.	Reasocijacije	6
4.2.	Mogući historijski slučajevi.....	7
V.	ORGANIZACIJA AKTIVNOSTI U OKVIRU FAZE II.....	7
VI.	PROCES ODVIJANJA AKTIVNOSTI U OKVIRU FAZE II I FAZE III	8
	DODATAK 1: Slučajevi prema kategoriji statusa i preporuke za daljnji rad	9

Forenzička istraga slučajeva nestalih osoba – uključujući istragu u vezi sa masovnim grobnicama i drugim nezakonitim mjestima ukopa i posmrtnim ostacima koji se u njima nalaze – provodi se u nadležnosti odgovornih domaćih institucija. ICMP je u ovom Sažetku izvještaja prikazao rezultate i zapažanja do kojih je došao u okviru tehničke podrške koju pruža pomenutim institucijama. Nadležne institucije mogu od ICMP-a tražiti dodatne informacije, koje je ICMP u mogućnosti dati. Dijelovi ovog Sažetka izvještaja ili njegovi prilozi mogu biti anonimizirani u svrhu zaštite integriteta istrage i privatnosti osoba koje se pominju.

I. SAŽETAK

1. Pregled neidentifikovanih posmrtnih ostataka u Centru za identifikaciju u Goraždu dogovoren je u martu 2014. godine, a preliminarno prikupljanje dokumentacije o slučajevima i aktivnosti ponovnog uzimanja uzoraka poduzete su u periodu mart-april 2014. godine. Pregled svih slučajeva počeo je 12. maja 2014. godine. Rad se odvijao u skladu sa procedurom koju je definiralo Tužiteljstvo Bosansko-podrinjskog kantona. Izvještaj koji opisuje ciljeve, organizaciju, metode, poduzete aktivnosti i preliminarne rezultate sastavljen je za informiranje Tužilaštva Bosansko-podrinjskog kantona. Ovaj dodatak glavnom izvještaju sastavljen je kako bi se pružio uvid u statusu slučajeva nakon testiranja DNK svih prethodno dostavljenih koštanih uzoraka i izvršene aktivnosti u okviru faze II te definirale daljnje potrebne radnje, uključujući preglede, reasocijacije kao i moguće radnje na identifikacijama slučajeva.
2. Tokom pregleda stanja u Goraždu, detaljno je pregledano i popisano 106 od ukupno 111 vreća za tijelo. Preostalih pet slučajeva nisu prethodno obdukovani, stoga nisu ni obuhvaćeni pregledom stanja. Definiran je status svake vreće za tijelo. Utvrđeno je da se unutar vreća sa posmrtnim ostacima nalazi ukupno 191 različito tijelo i/ili dijelova tijela. Neke od vreća sadrže posmrtnu ostatke nekoliko različitih osoba. Za sedam vreća (6.6%) nije bilo dokaza o ranijem uzimanju koštanih uzoraka. Uzeto je 112 novih uzoraka za analizu DNK. Potrebno je napomenuti da je u okviru rada Grupe za rješavanje NN slučajeva nadležni specijalista sudske medicine u martu 2014. godine uzeo 78 od pomenutih 112 uzoraka za analizu DNK, ali prije nego su počele sve aktivnosti Grupe na pregledu neidentifikovanih posmrtnih ostataka.
3. Rezultat analize DNK su 74 uspješno izolovana profila DNK. Za 48 (65%) profila je pronađena podudarnost sa profilima DNK izolovanim iz referentnih krvnih uzoraka dok je za 26 (35%) uzoraka izolovan profil DNK, ali nema podudarnosti sa profilima DNK iz referentnih krvnih uzoraka.
4. Podudarnosti su dovele do tri nova identiteta, kao direktan rezultat rada Grupe za rješavanje NN slučajeva. Važno je istaći da je u okviru pregleda pronađeno deset novih identiteta nakon analize posmrtnih ostataka koji su ekshumirani i pregledani u aprilu i julu 2014. godine, te uzorkovani od strane specijaliste sudske medicine na samom početku procesa.
5. U okviru faze II, u decembru 2014. godine, izvršene su tri reasocijacije, a potvrđeno je još 17 reasocijacija sa slučajevima koji su prethodno identifikovani i sahranjeni. Potrebno je izvršiti još deset reasocijacija sa slučajevima čije je mjesto čuvanja Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP) trenutno nepoznato, te pet reasocijacija sa skeletnim ostacima koji se nalaze u drugim mrtvačnicama. ICMP je izvršio i 12 „kost na kost“ reasocijacija za uzorke kod kojih je profil DNK uspješno izolovan, ali nije pronađena podudarnost sa referentnim uzorcima.
6. Razlog zbog kojeg za 35% koštanih uzoraka nije pronađena podudarnost sa postojećim profilima DNK izolovanim iz krvnih uzoraka srodnika mogu biti sljedeći: posmrtni ostaci ne potječu iz perioda sukoba iz 1990-ih godina, za nestale osobe nema živih članova porodice koji bi mogli dati uzorak krvi i/ili srodnici nisu dali referentne uzorke krvi jer su njihovi nestali članovi porodice identifikovani „klasičnim“ metodama identifikacije.
7. Pregled 38 koštanih uzoraka nije rezultirao izolovanjem profila DNK (33% svih uzoraka). Ti slučajevi su ponovno pregledani, kako bi se utvrdilo da li se mogu uzeti dodatni koštani uzorci. Ponovno su predata samo dva uzorka.

8. Sa dobijenim rezultatima analize DNK poduzete su daljnje mjere u okviru faze II pregleda stanja neidentifikovanih slučajeva posmrtnih ostataka u decembru 2014. godine uz saglasnost svih članova Radne grupe i u skladu sa instrukcijom Tužiteljstva Bosansko-podrinjskog kantona. Te mjere podrazumijevaju ponovne preglede kao i uvid u obrasce o pregledu slučaja uz dodatne istražne informacije i reasocijacije na temelju rezultata analize DNK.
9. Dobijeni rezultati analize DNK pružaju osnov za ukupno 42 reasocijacije dijelova tijela i tijela (uključujući i slučajeve iz stavke 4.). Od toga je ICMP izvršio šest jednostavnih reasocijacija na osnovu podudaranja DNK profila unutar istog slučaja, dok je 36 reasocijacija izvršeno između skeletnih elemenata različitih slučajeva. Preporučuju se dodatne antropološke provjere, pregled i obrade uključujući ponovnu ekshumaciju povezanih slučajeva.
10. Od 42 reasocijacije, koje su izvršene zahvaljujući testiranju DNK, 17 ih je vezano za slučajeve koji su već identifikovani/imenovani putem DNK. Potrebno je izvršiti dodatne reasocijacije ovih slučajeva ali ne postoje pisane informacije o tome da li je ovih 17 identifikovanih/imenovanih slučajeva već sahranjeno. Istražitelji Instituta za nestale osobe (INO) su izjavili da su ovi slučajevi prethodno sahranjeni. ICMP-ov tim nije pronašao slučajeve koji se odnose na pomenute identifikovane nestale osobe u Centru za identifikaciju u Goraždu. Ukoliko se ova pretpostavka pokaže ispravnom, trebat će se obavijestiti relevantne porodice kako bi se definirali dalji koraci koji mogu uključivati ponovne ekshumacije uz naredbu nadležnog suda. Za ponovno ekshumirane slučajeve vjerovatno će biti potrebno uzimanje koštanih uzoraka ukoliko se utvrdi postojanje pogrešno pripojenih dijelova tijela. Pored toga, analiza DNK je pokazala da je potrebno izvršiti deset reasocijacija sa dijelovima tijela koji nisu pronađeni u Centru za identifikaciju u Goraždu. Neopohodno je dodatno istražiti te locirati pomenute slučajeve.
11. Inicijalnom fazom pregleda slučajeva u Centru za identifikaciju u Goraždu ustanovljeno je da postoji 14 potencijalno historijskih slučajeva. Izolovani su profili DNK koštanih uzoraka ovih slučajeva, ali nije pronađena podudarnost sa referentnim krvnim uzorcima. Potrebno je ustanoviti pravilnik sa mehanizmima koji omogućavaju potencijalno zaključivanje vjerovatnih historijskih slučajeva.
12. Nakon završenih reasocijacija slučajeva za koje je izdan Izvještaj o podudaranju DNK moguće je izvršiti identifikaciju i posmrtno ostatke predati porodicama. Konačan broj takvih slučajeva se tek treba utvrditi.

II. OSNOVNE INFORMACIJE

13. U skladu sa instrukcijom glavnog tužitelja BiH i naredbom glavnog tužitelja FBiH, Kantonalno tužiteljstvo Bosansko-podrinjskog kantona u martu 2014. godine izdaje naredbu za pregled slučajeva koji su smješteni u Centru za identifikaciju u Goraždu, a uz podršku Radne grupe za pregled neidentifikovanih posmrtnih ostataka. Pregled svih slučajeva u Centru počeo je 12. maja 2014. godine. Za Kantonalno tužiteljstvo Bosansko-podrinjskog kantona Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) sačinila je izvještaj koji opisuje svrhu i ciljeve, organizaciju, metode, poduzete aktivnosti i preliminarne rezultate pregleda stanja.
14. Uslijedilo je provođenje strategije i procesa pregleda stanja koje je ICMP utvrdio na osnovu analize statusa slučajeva i problema zatečenih u objektima PIP-a, KIP-a, mrtvačnice „Sutina“ u Mostaru i kosturnice u Nevesinju, a nakon dogovora sa tužiteljem Kantonalnog tužiteljstva BPK. Pregledom stanja je utvrđeno i da je ukupan broj slučajeva (tijela i dijelova tijela) podcijenjen, s

obzirom na činjenicu da se u brojnim vrećama za tijelo nalaze posmrtni ostaci više od jedne osobe. Pojedini slučajevi koji su prethodno imenovani/identifikovani sadrže nepovezane skeletne elemente ili skeletne elemente koji su se tu našli usljed pogrešne asocijacije. Ova činjenica dodatno komplicira daljnje radnje na posmrtnim ostacima.

15. Tokom pregleda stanja u centru za identifikaciju u Goraždu, 106 od ukupno 111 vreća sa posmrtnim ostacima su detaljno pregledane i analizirane. Preostalih pet slučajeva nisu obdukovani prethodno, niti tokom pregleda stanja, stoga ih ICMP nije uključio u proces pregleda stanja sukladno dogovoru sa Tužiteljstvom BiH. Institut za nestale osobe (INO) i Tužiteljstvo Bosansko-podrinjskog kantona su pratili praksu brojanja jedne vreće sa posmrtnim ostacima kao jednog „slučaja“. Utvrđen je status svake vreće sa posmrtnim ostacima. Pregledom stanja je utvrđeno da je za 47 (44,3%) njih bila potrebna neodložna izmjena statusa slučaja.
16. Utvrđeno je da vreće s posmrtnim ostacima sadrže ukupno 191 zasebno tijelo i/ili dio tijela. Određeni broj vreća sadrži posmrtne ostatke više osoba. U sedam vreća (6,6%) nije bilo dokaza o ranijem uzimanju uzoraka, a ukupno su uzeta 34 nova koštana uzorka za analizu DNK. Dr. Tuco je prethodno uzeo 78 dodatnih koštanih uzoraka, prije početka zvaničnog pregleda tijela.

III. TESTIRANJE KOŠTANIH UZORAKA

17. Iz koštanih uzoraka uspješno su izolovana 74 profila DNK, sa sljedećim rezultatima:
 - za 48 (64,9%) pronađena je podudarnost sa referentnim profilima DNK izolovane iz krvnih uzoraka te su izdati Izvještaji o podudaranju DNK na imena nestalih osoba; i
 - za 26 (35,1%) profil DNK je uspješno izolovan, ali nije pronađena podudarnost sa referentnim krvnim uzorcima.
18. U okviru uspješno testiranih profila DNK, došlo se do sljedećih rezultata:
 - 3 nova identiteta;
 - 27 reasocijacija na prethodno identifikovane i/ili imenovane slučajeve putem analize DNK; i
 - 12 „kost na kost“ reasocijacija od čega je kod 4 pronađena podudarnost na tijela/dijelove tijela koji nisu pronađeni u Centru za identifikaciju u Goraždu.
19. Glavni razlozi zbog kojih ne dolazi do podudaranja za koštane uzorke su sljedeći:
 - posmrtni ostaci ne potiču iz sukoba iz 1990-ih;
 - nema živih srodnika koji mogu dati referentni krvni uzorak;
 - članovi porodice nisu dali referentni krvni uzorak jer je njihov nestali srodnik već identifikovan „klasičnim“ metodama identifikacije, te su posmrtni ostaci vraćeni porodici i sahranjeni.
20. Za 38 koštanih uzoraka izolovanje profila DNK nije bilo uspješno; stopa neuspjelih ekstrakcija je 33,9% (od ukupnog broja dostavljenih uzoraka). ICMP je pregledao ove slučajeve pokušavši utvrditi postoji li mogućnost ponovnog dostavljanja koštanih uzoraka. Utvrđeno je da je moguće ponovno poslati svega 2 uzorka, koji su uzeti i poslani na analizu DNK u okviru faze II.

IV. AKTIVNOSTI U OKVIRU FAZE II

21. Zahvaljujući vrlo ohrabrujućim rezultatima testiranja, za provedbu faze II bilo je potrebno izvršiti

obiman posao (plan odvijanja aktivnosti opisan je u poglavlju VI) kako bi se mogla napraviti procjena, definirati potrebe za zaključivanje i ažuriranje statusa svakog slučaja pojedinačno. Ove radnje su podrazumijevale ponovni pregled slučajeva, uključujući i rezultate analize DNK, obrasce za pregled stanja, podatke o antropološkoj obradi, obdukcijske nalaze i uvid u dodatne istražne informacije. Pomenute aktivnosti su rezultirale reasocijacijama slučajeva ili dijelova slučajeva, razdvajanjem slučajeva, isključivanjem slučajeva iz daljnje istage, dok će pojedini slučajevi ostati otvoreni, ali sa uključenim preporukama za naredne radnje.

4.1. Reasocijacije

22. Kroz testiranje koštanih uzoraka, antropološke procjene i vođenje istrage o slučajevima, utvrđeno je da se mogu izvršiti 42 reasocijacije tijela i/ili dijelova tijela, kao rezultat pregleda stanja. Od toga je:
- 17 reasocijacija sa prethodno identifikovanim i sahranjenim osobama;
 - 10 reasocijacija sa skeletnim elementima/setovima identifikovanim putem analize DNK za koje ICMP ne posjeduje informacije o lokaciji;
 - 12 reasocijacija skeletnih elemenata sa generiranim profilima DNK, ali bez podudaranja sa referentnim uzorcima krvi srodnika;
 - 3 reasocijacije na nove identitete.
23. Konačan broj reasocijacija sa već identifikovanim i sahranjenim slučajevima se može utvrditi tek nakon što se dođe do dodatnih informacija o statusu posmrtnih ostataka za deset imenovanih osoba za koje je utvrđena potreba za dodatnim reasocijacijama putem analize DNK. Ukoliko daljnja istraga pokaže da su neke od deset osoba na čija imena su prethodno generirani profili DNK identifikovane i sahranjene, ponovne ekshumacije bi omogućile procjenu sahranjenih slučajeva i dodatne ponovne preglede i reasocijacije. Ukoliko se uoči postojanje grešaka ili se pojavi sumnja u greške počinjene prilikom asocijacije skeletnih elemenata ili pogrešne identifikacije, bit će potrebno dodatno uzimanje koštanih uzoraka za analizu DNK kao i provođenje istražnih radnji o ovim slučajevima kako bi se riješili mogući navedeni problemi. Isto se odnosi i na 17 reasocijacija sa generiranim identitetima za osobe za koje su istražitelji INO-a ICMP-u dostavili dokumentirane informacije o identifikaciji i ukopu. Pored toga, ICMP je pronašao 36 slučajeva/setova skeletnih elemenata sa Izveštajima o podudaranju DNK na imena osoba koje su prethodno identifikovane i sahranjene (vidjeti poglavlje 6. glavnog *Izveštaja o pregledu stanja u Centru za identifikaciju u Goraždu ICMP.FSD.AA.719.1.doc*). Koštani uzorci ovih skeletnih elemenata su uzeti prije početka pregleda stanja, međutim ICMP-u su dostavljene dodatne informacije o lokacijama grobnih mjesta za neke od tih osoba tokom provođenja aktivnosti u okviru faze II. Potrebno je da istražitelji INO-a provjere informacije kako bi se odredili naredni koraci ka rješavanju pomenutih slučajeva.
24. Identifikacijama se može pristupiti po okončanju relevantnih reasocijacija slučajeva sa izdanim Izveštajima o podudaranju DNK. Porodice će moći preuzeti identifikovane posmrtne ostatke svojih bližnjih. Još uvijek se ne zna tačan broj takvih slučajeva, jer, kao što je prethodno opisano, postoje brojne varijable koje određuju status slučaja (vidjeti i Dodatak 4. glavnom *Izveštaju o pregledu stanja Centra za identifikaciju u Goraždu, ICMP.FSD.AA.719.1.doc*).
25. Kako bi se mogle izvršiti reasocijacije sa već ukopanim slučajevima, prateći naučne principe, morat će se izvršiti ponovna ekshumacija ovih slučajeva uz pristanak porodica i sudsku naredbu. Kod takvih slučajeva je potrebno izvršiti ponovni pregled i detaljnu analizu kompletne dokumentacije slučaja kako bi se definirale preporuke za dalje postupanje. Te radnje mogu

uključivati uzimanje koštanih uzoraka za analizu DNK kao i dodavanje ili izuzimanje skeletnih elemenata. Ranija iskustva sa slučajevima sa ovakvim statusom ukazuju na to da će vjerovatno biti potrebno izvršiti dodatno uzimanje koštanih uzoraka kako bi se potvrdila povezanost skeletnih elemenata. ICMP je slučajeve tj. skeletne elemente/setove koji se nalaze u Identifikacionom centru Goražde pripremio za reasocijacije, a dalje aktivnosti će ovisiti o dogovoru predstavnika lokalnih vlasti i instrukcijama o postupanju.

4.2. Mogući historijski slučajevi

26. Inicijalnom fazom pregleda slučajeva u Centru za identifikaciju u Goraždu ustanovljeno je da postoji 14 potencijalno historijskih slučajeva. Od tih slučajeva su uzeta dva koštana uzorka za jedan prethodno netestiran slučaj i za jedan slučaj kod kojeg inicijalni pokušaj izolovanja DNK nije uspio, a zbog mogućnosti da se radi o slučajevima koji potiču iz perioda sukoba. Međutim, za jedan uzorak nije pronađena podudarnost sa referentnim profilima, dok je kod drugog izolovanje DNK bilo neuspješno.
27. Potrebno je razmotriti mogućnost da li daljnja istraga i testiranje mogu potvrditi status ovih slučajeva kao slučajeva koji ne potiču iz perioda sukoba od 1990. do 1995. te kako bi se utvrdilo koji su dokazi potrebni tužiteljstvu, specijalistima sudske medicine i INO-u da se slučajevi smatraju relevantnim za pomenuti period sukoba.

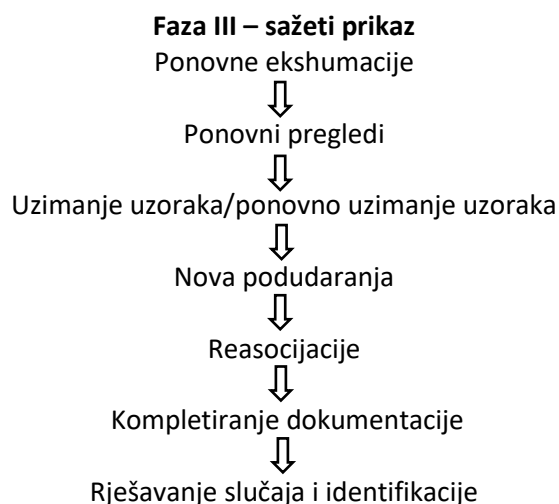
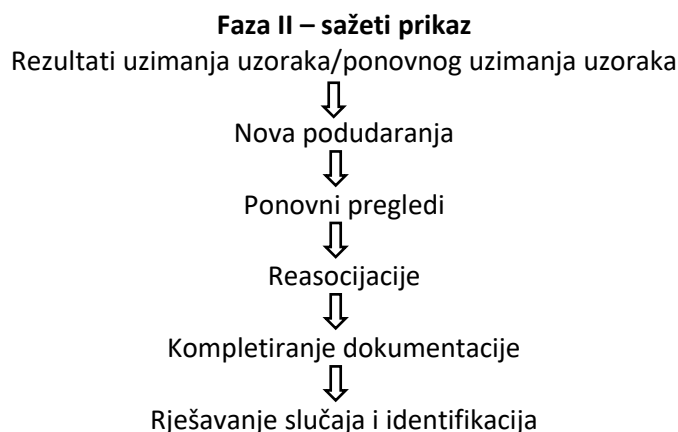
V. ORGANIZACIJA AKTIVNOSTI U OKVIRU FAZE II

28. ICMP-a je pružio pomoć u obavljanju ponovnih pregleda slučajeva u decembru 2014. godine i reasocijacija povezanih s njima u okviru dogovorenog procesa (vidjeti poglavlje VI), a prema uputama tužitelja, zajedno sa INO-om, specijalistima sudske medicine i policijom. ICMP-ov tim je koristio isti radni prostor kao i tokom faze I.
29. Svi ažurirani detalji o pregledanim slučajevima unijeti su u bazu podataka zbog lakšeg upravljanja podacima te zbog jednostavnije analize i njihovog ažuriranja.
30. Tužiteljstvo, INO i specijalisti sudske medicine bi trebali koordinirati ponovne ekshumacije prethodno sahranjenih slučajeva uz pristanak porodica i sudsku naredbu. Ovaj dio radnji se može opisati kao faza III. Potrebno je napomenuti da ponovno ekshumirana tijela mogu biti složeni slučajevi te da se u jednoj vreći za tijela mogu nalaziti posmrtni ostaci više osoba.
31. Vjerovatno je da će se tim morati povremeno vraćati u objekat kako bi dali savjet i pomogli u završavanju svih dodatnih pregleda i daljih aktivnosti u skladu sa novim rezultatima procesa analize DNK.
32. Napravljen je sažetak rezultata tokom aktivnosti u okviru faze II, kako bi se pokazao broj pregledanih slučajeva, njihovi statusi i dodatno uzeti koštani uzorci. Kumulativni tabelarni prikaz, kao što je dodatak ovom izvještaju, bi trebao biti uključen u izvještaje, a po okončanju radnji iz svake od faza.
33. Evidencija slučajeva treba biti ažurirana svaki put kad dođe do promjena. Preporučuje se da Tužiteljstvo nadgleda i redovno provjerava status i progres slučajeva pomoću kontrolisanog sistema baze podataka.

34. Slučajevi kategorizirani prema statusu navedeni su u Dodatku 1. ovog Izvještaja, zajedno sa preporukama za daljnji rad. Oznake slučajeva sa testiranim uzorcima navedeni su u tabelama tako da je vidljivo šta je potrebno učiniti za rješavanje svakog od tih slučajeva.
35. Ne preporučuje se da se daljnje aktivnosti poduzimaju bez odgovarajućeg osoblja ,jer može doći do usložnjavanja uočenih problema sa organizacijom i dokumentiranjem slučajeva, koji su navedeni u glavnom izvještaju (*Izvještaj o pregledu stanja Centra za identifikaciju u Goraždu, ICMP.FSD.AA.719.1.doc*).

VI. PROCES ODVIJANJA AKTIVNOSTI U OKVIRU FAZE II I FAZE III

36. Proces odvijanja aktivnosti u okviru faze II prikazan je u nastavku. Proces zahtjeva odobrenje tužitelja i drugih učesnika radne grupe, te uključuje provođenje odluka u vezi sa neidentifikovanim posmrtnim ostacima nakon faze I pregleda stanja i popisa slučajeva. To vodi ka fazi III i neophodnim ponovnim ekshumacijama.

DODATAK 1: Slučajevi prema kategoriji statusa i preporuke za daljnji rad

1. Potencijalni historijski slučajevi koji ne potiču iz posljednjeg sukoba 1992-1995. godine

Potencijalnim historijskim slučajevima se smatraju slučajevi za koje postoje jasni pokazatelji da nisu povezani sa posljednjim sukobom i zbog toga ne spadaju u mandat rješavanja pitanja nestalih osoba. Za procjenu su korišteni različiti indikatori, uključujući lične stvari i odjeću, informacije o mjestu ekshumacije kao i tafonomije skeletnih elemenata (postmortalnu oštećenost kostiju) koji mogu pokazati starost skeletnih elemenata. Inicijalni pregled ukazuje na to da u ovu kategoriju spada 14 slučajeva. Pored toga, ICMP-ov tim je procijenio da slučajevi sa lokacije [REDACTED], koja je ekshumirana [REDACTED], također spadaju u ovu kategoriju. U 11 vreća za tijelo nalazi se 13 slučajeva koji potiču sa ove lokacije. ICMP-ov tim je izvršio procjenu i pomogao u uzimanju uzoraka za analizu DNK u toku faze II, u decembru 2014. godine. Na insistiranje specijaliste sudske medicine uzeto je deset koštanih uzoraka ovog skupa skeletnih ostataka, od čega za pet nije uspjelo izolovanje DNK, dok za preostalih pet nije pronađena podudarnost sa referentnim krvnim uzorcima, što ide u prilog tvrdnji da se radi o slučajevima koji ne potiču iz posljednjeg sukoba.

Br.	Oznaka slučaja
1	[REDACTED]
2	[REDACTED]
3	[REDACTED]
4	[REDACTED]
5	[REDACTED]
6	[REDACTED]
7	[REDACTED]
8	[REDACTED]
9	[REDACTED]
10	[REDACTED]
11	[REDACTED]
12	[REDACTED]
13	[REDACTED]
14	[REDACTED]

Tabela 1.:

Lista slučajeva za koje je utvrđeno da ne potiču iz posljednjeg sukoba.

➤ Preporuke

Potrebna je daljnja istraga na temelju prethodno prikupljenih informacija o mjestima ekshumacije kako bi se definirali konačni zaključci i rješenja statusa ovih slučajeva. U obzir se mogu uzeti daljnja naučna testiranja - npr. radiokarbonska (C14) i izotopska testiranja koštanih uzoraka.

2. Slučajevi sa generiranim Izvještajima o podudaranju DNK za koje bi trebala biti moguća konačna identifikacija

ICMP je izdvojio 27 skeletnih setova sa izdanim Izvještajima o podudaranju DNK za nestale osobe za koje domaći nadležni organi mogu finalizirati proces identifikacije sa srodnicima i predati te slučajeve

za sahranjivanje. Okončane su sve prethodno nezavršene reasocijacije; ti slučajevi čekaju na završni pregled specijaliste sudske medicine u skladu sa sudskom naredbom. Potrebno je da domaći nadležni organi pregledaju dokumentaciju slučajeva prije konačne identifikacije kako bi se utvrdilo da li su te osobe prethodno identifikovane i sahranjene. Lista je formirana na temelju dostupnih informacija. ICMP ne posjeduje svu neophodnu dokumentaciju u vezi sa pomenutim imenovanim osobama. Preporučuje se da domaći nadležni organi izvrše provjeru tih imena.

Br.	Oznaka slučaja	Uzorci za analizu DNK
1	[REDACTED]	[REDACTED]
2	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
3	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
4	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
5	[REDACTED]	[REDACTED]
6	[REDACTED]	[REDACTED]
7	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
8	[REDACTED]	[REDACTED]
9	[REDACTED]	[REDACTED]
10	[REDACTED]	[REDACTED]
11	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
12	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
13	[REDACTED]	[REDACTED]
14	[REDACTED]	[REDACTED]
15	[REDACTED]	[REDACTED]
16	[REDACTED]	[REDACTED]
17	[REDACTED]	[REDACTED]
18	[REDACTED]	[REDACTED]
19	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
20	[REDACTED]	[REDACTED]
21	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]

22	[REDACTED]	[REDACTED]
23	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
24	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
25	[REDACTED]	[REDACTED]
26	[REDACTED]	[REDACTED]
27	[REDACTED]	[REDACTED]

*Kontaktirati INO za podatke o Izvještaju o podudaranju DNK kako bi se identiteti mogli povezati sa koštanim uzorcima slučaja.

Tabela 2.:

Lista slučajeva za koje se proces identifikacije može završiti, a posmrtni ostaci se mogu predati porodicama za sahranjivanje.

➤ **Preporuke**

Domaći nadležni organi trebaju utvrditi da li su osobe imenovane na navedenim slučajevima prethodno identifikovane i sahranjene. Nadležni specijalista sudske medicine bi trebao pregledati slučajeve i njihovu dokumentaciju zajedno sa antropolozima koji su radili pregled. Lokalni organi vlasti trebaju organizirati zvanične identifikacije i predaju slučajeva porodicama za sahranjivanje.

3. Slučajevi/skeletni elementi za koje je putem analize DNK pronađena podudarnost sa profilima DNK sahranjenih slučajeva

U tabeli 3. su navedeni svi slučajevi koji su putem analize DNK povezani sa već sahranjenim slučajevima. Izvještaji o podudaranju DNK su izdani na ukupno 19 imena koja se odnose na deset slučajeva smještenih u Centru za identifikaciju u Goraždu. Poredeći dostupnu dokumentaciju INO-a sa dobijenim rezultatima zaključeno je da postoji visok stepen vjerovatnoće da su neki posmrtni ostaci tih osoba već identifikovani i ukopani nakon identifikacije zasnovane na analizi DNK. Neki slučajevi potiču sa kompleksnih lokacija. Izvjesno je da će biti potrebno izvršiti ponovne ekshumacije u cilju reasocijacije slučajeva i provjere sahranjenih slučajeva u smislu mogućih dupliciranja i/ili pogrešno asociiranih ili identifikovanih skeletnih elemenata.

Br.	Oznaka slučaja	Uzorci za analizu DNK u Centru za identifikaciju u Goraždu	Ukopani posmrtni ostaci sa profilom DNK
1	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
2	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
3	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
4	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
5	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
6	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
7	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
8	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
9	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
10	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

¹ Izvještaji o podudaranju DNK za braću bez djece.

11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			

Kontaktirati INO za podatke o Izvještajima o podudaranju kako bi se povezala imena sa koštanim uzorcima.

Tabela 3.:

Slučajevi/skeletni elementi za koje je putem analize DNK pronađena podudarnost sa profilima DNK sahranjenih slučajeva

➤ **Preporuke**

Potrebno je da INO izvrši provjeru da li su slučajevi sahranjeni, kao i lokaciju grobnih mjesta. Potrebno je kontaktirati članove porodice za saglasnost u vezi sa ponovnim ekshumacijama prethodno identifikovanih i sahranjenih slučajeva. Nakon što se izvrše ponovne ekshumacije, treba izvršiti sistematski pregled slučajeva i s njima povezane dokumentacije uz uzimanje uzorka za analizu DNK.

Nakon testiranja DNK, bit će moguće vršiti reasocijacije i identifikacije. Moguće je da će analiza DNK skeletnih elemenata ukopanih sa identifikovanim osobama dovesti do novih podudaranja profila DNK sa prethodno identifikovanim i sahranjenim slučajevima. Potrebno je angažirati antropologe za proces pregleda slučajeva.

4. Slučajevi/skeletni elementi za koje je utvrđena podudarnost sa profilima DNK slučajeva koji nisu pronađeni u Centru za identifikaciju u Goraždu

U tabeli 4. se nalaze svi slučajevi/setovi skeletnih ostataka za koje su izdani Izvještaji o podudaranju DNK na imena nestalih osoba za koje ICMP nije imao informacije o čuvanju ili ukopu prethodno identifikovanih skeletnih setova na temelju analize DNK. U tabeli se nalazi samo jedan slučaj za koji nije pronađena podudarnost sa referentnim krvnim uzorcima i sa podudaranjem DNK prilikom poređenja “kost na kost” sa slučajem koji se ne nalazi u Centru za identifikaciju u Goraždu.

Br.	Oznaka slučaja	Uzorci za analizu DNK u Centru za identifikaciju u Goraždu	Uzorci DNK koji su povezani sa skeletnim elementima čija je lokacija nepoznata
1	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
2	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
3	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
4	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
5	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
6	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
7	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
8	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
9	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

² Slučaj bez izdanog Izvještaja o podudaranju DNK.

10	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	
		[REDACTED]	
11	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
12	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	
		[REDACTED]	
13	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	
14	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
15	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	
16	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
17	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
18	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]	[REDACTED]

Kontaktirati INO za podatke o Izvještajima o podudaranju kako bi se povezala imena sa koštanim uzorcima.

Tabela 4.:

Lista slučajeva/skeletnih elemenata za koje je pronađena podudarnost DNK sa skeletnim elementima čiju lokaciju je neophodno utvrditi kako bi se izvršile dalje reasocijacije.

➤ **Preporuke**

Potrebno je provesti dodatnu istragu u vezi sa slučajevima iz tabele 4. kako bi se pronašli skeletni elementi i izvršila reasocijacija sa postojećim skeletnim elementima smještenim u Identifikacionom centru Goražde. S obzirom na to da postoji mogućnost da su ovi slučajevi

ukopani i identifikovani, potrebno je primijeniti istu preporuku kao i za slučajeve iz kategorije 3.

Nakon što se pronađu skeletni elementi, treba izvršiti sistematski pregled slučajeva i s njima povezane dokumentacije uz uzimanje uzorka za potencijalnu dalju analizu DNK. U slučaju da se vrši testiranje DNK, bit će moguće izvršiti reasocijacije i identifikacije. Potrebno je angažirati antropologe za ovaj proces.

5. Slučajevi kod kojih je pronađena podudarnost profila DNK sa profilima slučajevima koji se nalaze u drugim mrtvačnicama

ICMP je pronašao pet slučajeva čiji se profili DNK podudaraju sa profilima DNK skeletnih elemenata smještenih u mrtvačnici u Visokom. Za sve slučajeve je izdan Izvještaj o podudaranju DNK, a nadležna tužiteljstva trebaju donijeti odluku o daljem postupanju u vezi sa ovim slučajevima kako bi se odobrile reasocijacije, identifikacije i sahranjivanje skeletnih elemenata.

Br.	Oznaka slučaja	Uzorci za analizu DNK u Centru za identifikaciju u Goraždu	Uzorci za analizu DNK u mrtvačnici u Visokom
1	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
2	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
3	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
4	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
5	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

Kontaktirati INO za podatke o Izvještajima o podudaranju DNK kako bi se povezala imena sa koštanim uzorcima.

Tabela 5.:

Lista slučajeva/skeletnih elemenata za koje je pronađena podudarnost DNK sa skeletnim elementima koji se nalaze u mrtvačnici u Visokom

➤ Preporuke

Potrebno je da se nadležna tužiteljstva usaglase u vezi sa procedurama kako bi se moglo pristupiti reasocijaciji tih skeletnih elemenata. Po okončanju svih neophodnih radnji slučajevi

³ Uzorak za analizu DNK uzet iz skeletnog elementa pronađenog u jezeru Perućac, smatra se, međutim, da je kompletan skeletni element poslan na analizu DNK.

se mogu identifikovati i predati porodicama za sahranjivanje.

6. Složeni slučajevi sa većim brojem nekonzistentnosti

ICMP je u Centru za identifikaciju u Goraždu pronašao jedan slučaj sa izdanim Izvještajima o podudaranju DNK i informacijom da je ta osoba identifikovana i ukopana. Pregledom relevantne dokumentacije utvrđeno je da je slučaj sa sličnom oznakom i brojem slučaja predan porodici na ukop. Za ovaj slučaj je Izolovan profil DNK za koji nije pronađena podudarnost sa referentnim profilima DNK članova porodice kojima su posmrtni ostaci predani na ukop. Uz to, analiza DNK ukazuje na pogrešno povezane skeletne elemente prve osobe sa drugim ukopanim slučajem.

Slučaj u Centru za identifikaciju u Goraždu	Uzorci za analizu DNK u Centru za identifikaciju u Goraždu	Dodatno podudaranje DNK sa ukopanim slučajem	Uzorci za analizu DNK
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
	[REDACTED]		[REDACTED]
	[REDACTED]		[REDACTED]
	[REDACTED]		[REDACTED]
	[REDACTED]		[REDACTED]
	[REDACTED]		[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	<p>Pregledom dokumentacije [REDACTED] utvrđeno je da postoji mogućnost da je došlo do pogrešnog pripajanja jedne mandibule. Potrebna je dalja istraga kako bi se došlo do konačnih zaključaka i rješenja ovih slučajeva.</p>	

Kontaktirati INO za podatke o Izvještajima o podudaranju DNK kako bi se povezala imena sa koštanim uzorcima.

Tabela 6.:

Složeni slučaj jedne osobe koju porodica smatra svojim nestalim srodnikom – identifikovanim i ukopanim.

➤ Preporuke

Domaće institucije i tužiteljstvo nadležno za ove slučajeve treba pregledati evidencije i pozadinske informacije slučaja, i iskoristiti veze utvrđene na osnovu analize DNK kako bi se definirale procedure na temelju kojih je moguće izvršiti reasocijacije skeletnih elemenata na odgovarajuće slučajeve, te identifikovati ih i vratiti porodicama za sahranjivanje.

7. Slučajevi kod kojih nisu pronađeni posmrtni ostaci

Dva su slučaja kod kojih nisu pronađeni skeletni ostaci; prisutni su samo lični i odjevni predmeti.

Br.	Oznaka slučaja	Komentar
1	[REDACTED]	[REDACTED]
2	[REDACTED]	[REDACTED]

Tabela 7.:

Lista slučajeva bez skeletnih elemenata.

➤ Preporuke

Ove slučajeve je moguće zaključiti na temelju instrukcija koje su dali Tužiteljstvo BiH i kantonalno tužiteljstvo. Ovi slučajevi ne bi više trebali biti označeni kao slučajevi smješteni u mrtvačnici.

8. Slučajevi označeni kao „kosturnica“

Kao rezultat procesa identifikacije, vremenom je došlo do akumuliranja fragmentiranog skeletnog materijala koji se svrstava u kategoriju „kosturnica“ zbog nemogućnosti povezivanja tog materijala sa slučajevima ili osobama ili zbog nepraktičnosti izolovanja DNK. Pregledom je pronađeno devet kompletnih slučajeva koje sada treba označiti kao „kosturnica“.

Br.	Oznaka slučaja	Komentari
1	[REDACTED]	<p>Prisutno: 1x PARCIJALAN STERNUM, 9x L REBRO, 4x D REBRO, 1x Th PRŠLJEN, 1x FRAGMENT SKAPULE, ~20x FRAGMENT REBRA.</p> <p>- ODJEĆA I PREDMETI: 2x DEBELI SMEĐI VUNENI PRSLUK, 1x PLAVI PLASTIČNI UPALJAČ.</p> <p>*NAPOMENE:</p> <p>- IZ OVOG SLUČAJA SU UZETA 4 DNA UZORKA, SVI POD ISTOM OZNAKOM SLUČAJA [REDACTED], OD KOJIH SU DVA PALA, A DVA IMAJU IZOLOVANE PROFILE DNK, JEDAN NA IME [REDACTED] A DRUGI NA [REDACTED] SKELETNI ELEMENTI VEZANI ZA OVE UZORKE DNK NISU PRISUTNI PA SE PRETPOSTAVLJA DA SU OVE DVIJE OSOBE IDENTIFIKOVANE I UKOPANE, A DA SU SKELETNI ELEMENTI KOJI SU TRENUTNO PRISUTNI U SLUČAJU IZDOJENI KAO KOSTURNICA.</p> <p>- JEDNO DESNO REBRO KOJE JE PRISUTNO U SLUČAJU JE REZANO ZA UZORAK ZA ANALIZU DNK, ALI NIJE POZNATO DA LI JE TO REBRO I TESTIRANO. UKOLIKO JESTE, ONDA JE DOŠLO DO GREŠKE PRILIKOM IZDVAJANJA SKELETNIH ELEMENATA KOJI SU UKOPANI.*</p>
2	[REDACTED]	<p>Prisutno:</p> <p>-VREĆICA I - [REDACTED] [REDACTED] (MK/KOSTURNICA: 3x IZGORIJELI FRAGMENTI PRŠLJENOVA, 6x SITNI FRAGMENTI REBARA, PROKSIMALNI FRAGMENT N FEMURA, FRAGMENT DIJAFIZE N FEMURA, DISTALNI FRAGMENT D FIBULE, 29x SITNI FRAGMENTI DUGIH KOSTIJU, FRAGMENT SKAPULE I DOSTA SITNIH FRAGMENTATA IZGORIJELIH KOSTIJU).</p> <p>-VREĆICA II - [REDACTED] [REDACTED] (MK/KOSTURNICA: 23x SITNI FRAGMENTI LOBANJE I DOSTA SITNIH FRAGMENTATA KOSTIJU).</p> <p>- VREĆICA III - [REDACTED] [REDACTED] (MK/KOSTURNICA: 5x SITNI FRAGMENTI KOSTIJU LOBANJE, PROKSIMALNI DIO L RADIUSA, PROKSIMALNI DIO L ULNE, 16x FRAGMENTI DUGIH KOSTIJU I DOSTA SITNIH FRAGMENTATA IZGORIJELIH KOSTIJU).</p> <p>ODJEĆA I LIČNI PREDMETI: METALNO DUGME, METALNA KOPČA KAIŠA.</p> <p>- VREĆICA IV - [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (3x FRAGMENTI LOBANJE I DOSTA SITNIH FRAGMENTATA KOSTIJU).</p>

6	[REDACTED]	<p>Prisutno:</p> <p>- SLUČAJ PREDSTAVLJA MALA VREĆICA IZGORENIH KOSTIJU GDJE SE PREPOZNAJU SLJEDEĆI SKELETNI ELEMENTI: PAR FRAGMENTA LOBANJE IZ OKCIPITALNO-TEMPORALNE REGIJE, 4X FRAGMENTI PRŠLJENOVA, 1X FRAGMENT GLAVE HUMERUSA, 2X FRAGMENTI MANDIBULARNOG KONDILA, PAR FRAGMENTA DUGIH KOSTIJU I NEŠTO FRAGMENTA DRUGIH KOJI SE ANATOMSKI NE MOGU ODREDITI.</p> <p>*NAPOMENE: UZORAK ZA ANALIZU DNK NIJE UZIMAN NITI ĆE BITI UZIMAN! POKUŠATI DOĆI DO INFORMACIJE DA LI JE PROVEDENA ZVANIČNA IDENTIFIKACIJA SLUČAJA I NA OSNOVU ČEGA.*</p>
7	[REDACTED]	<p>Prisutno:</p> <p>- SLUČAJ PREDSTAVLJA MALA VREĆICA IZGORENIH KOSTIJU GDJE SE PREPOZNAJU SLJEDEĆI SKELETNI ELEMENTI: PAR FRAGMENTA LOBANJE IZ OKCIPITALNO-TEMPORALNE REGIJE, 5X FRAGMENTI PRŠLJENOVA, PAR FRAGMENTA DUGIH KOSTIJU I SITNIJI FRAGMENTI DRUGIH KOSTIJU KOJE SE ANATOMSKI NE MOGU ODREDITI.</p> <p>*NAPOMENE: UZORAK ZA ANALIZU DNK NIJE UZIMAN NITI ĆE BITI UZIMAN! POKUŠATI DOĆI DO INFORMACIJE DA LI JE PROVEDENA ZVANIČNA IDENTIFIKACIJA SLUČAJA I NA OSNOVU ČEGA.</p>
8	[REDACTED]	<p>Prisutno:</p> <p>- SVI UZORCI PALI, NEMA SE ŠTA UZETI SA SLUČAJA ZA TESTIRANJE, TE SE SLUČAJ KATEGORIZIRA KAO KOSTURNICA.</p> <p>- U SLUČAJU PRISUTAN SAMO MANJI BROJ NAGORJELIH SKELETNIH OSTATAKA LJUDSKOG PORIJEKLA. ŽIVOTINJSKE KOSTI KOJE SU TAKOĐER BILE PRISUTNE U SLUČAJU SU ODSTRANJENE.</p> <p>- IZ SLUČAJA SU UZETA TRI UZORKA ZA ANALIZU DNK KOJI SU JOŠ UVIJEK U PROCESU OBRADE.</p>
9	[REDACTED]	<p>Prisutno: 2x FRAGMENTI STERNUMA, D KLAVIKULA, L KLAVIKULA, D SKAPULA, L SKAPULA, D REBRA 1-9, L REBRA 1-5, T1-T4, T6, T8-T9).</p>

Tabela 8.:

Lista slučajeva za koje je utvrđeno da se radi o kosturnici (nema više adekvatnih skeletnih elemenata za testiranje DNK)

➤ **Preporuke**

Rješenje ili dugoročno smještanje/ukop slučajeva treba biti utemeljeno na instrukcijama Tužiteljstva BiH i kantonalnih tužiteljstava nakon konsultacija sa drugim učesnicima u procesu.

Dalje preglede treba završiti nakon ponovnih ekshumacija tih slučajeva koji potiču sa istih lokacija kako bi se utvrdilo da li je moguće izdvojiti materijal za analizu iz posmrtnih ostataka koji spadaju u kategoriju kosturnice.